

**CURTEA DE APEL ALBA IULIA
COLEGIUL DE CONDUCERE**

**CĂTRE,
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**

În conformitate cu prevederile ART.514 și următoarele Cod procedură civilă și art. 21 alin. 2 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea CSM nr. 1375/2015, formulăm prezentul

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În vederea stabilirii competenței materiale procesuale de soluționare a acțiunilor în despăgubiri formulate de ANAF prin direcțiile regionale ale finanțelor publice împotriva administratorului societății comerciale, în situația în care s-a dispus achitarea acestuia pentru săvârșirea infracțiunii, prevăzută de art.6 din Legea nr.241/2005, pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, în sensul de a se determina dacă acțiunile având acest obiect sunt în competența instanței de contencios fiscal, în temeiul art.96 pct.1 și art.95 pct.1, Cod procedură civilă, raportat la art. 281 Cod procedură fiscală, coroborat cu art.10 alin.1 din Legea nr.554/2004, sau, în competența instanței civile, în condițiile art.94 pct.1 lit.k, art.95 pct.1 Cod procedură civilă, prin raportare la art.1349, 1357, 1359 Cod Civil.

Cadrul legal incident este următorul:

Art. 27 alin. 2 teza I Cod procedură penală:

„Persoana vătămată sau succesorii acesteia care s-au constituit parte civilă în procesul penal pot să introducă acțiune la instanța civilă dacă prin hotărâre definitivă instanța penală a lăsat nesoluționată acțiunea civilă. Probele administrate în cursul procesului penal pot fi folosite în fața instanței civile”.

Art. 1 din Legea nr. 554/2004:

„Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ ori prin nesoluționarea în termenul legal al unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a

interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public”.

Art. 8 din Legea nr. 554/2004:

„Persoana vătămată într-un drept recunoscut de lege sau într-un interes legitim printr-un act administrativ unilateral, nemulțumită de răspunsul primit la plângerea prealabilă sau care nu a primit niciun răspuns în termenul prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. h), poate sesiza instanța de contencios administrativ competentă, pentru a solicita anularea în tot sau în parte a actului, repararea pagubei cauzate și, eventual, reparații pentru daune morale. De asemenea, se poate adresa instanței de contencios administrativ și cel care se consideră vătămat într-un drept sau interes legitim al său prin nesoluționarea în termen sau prin refuzul nejustificat de soluționare a unei cereri, precum și prin refuzul de efectuare a unei anumite operațiuni administrative necesare pentru exercitarea sau protejarea dreptului sau interesului legitim”.

Art. 19 alin. 1 din Legea nr. 554/2004:

„Când persoana vătămată a cerut anularea actului administrativ, fără a cere în același timp și despăgubiri, termenul de prescripție pentru cererea de despăgubire curge de la data la care acesta a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei”.

Art. 2 alin. 1 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală:

„Prezentul cod reglementează drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea fiscale datorate bugetului general consolidat...”

Art. 3 alin. 1 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală:

„Prezentul cod constituie procedura de drept comun pentru administrarea creanțelor prevăzute la art. 2”.

Art. 25 alin. 1 lit. d din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală:

“(1) Răspund solidar cu debitorul următoarele persoane:

a) asociații din asocierile fără personalitate juridică, inclusiv membrii întreprinderilor familiale, pentru obligațiile fiscale datorate de acestea, în condițiile prevăzute la art. 20, alături de reprezentanții legali care, cu rea-credință, au determinat nedeclararea și/sau neachitarea obligațiilor fiscale la scadență;

b) terții popriți, în situațiile prevăzute la art. 236 alin. (9), (11), (13), (14) și (18), în limita sumelor sustrate indisponibilizării;

c) reprezentantul legal al contribuabilului care, cu rea-credință, declară băncii, potrivit art. 236 alin. (14) lit. a), că nu deține alte disponibilități bănești;

d) emitentul scrisorii de garanție/poliței de asigurare de garanție ori instituția care a confirmat scrisoarea de garanție/polița de asigurare de garanție potrivit art. 211 lit. b), în cazul în care nu a virat, potrivit legii, sumele de bani în conturile de venituri bugetare la solicitarea organului fiscal. Dispozițiile art. 2.321 alin. (3) din Codul civil rămân aplicabile.”

Art. 110 alin. 3 și 4 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală:

“(3) Dreptul de a stabili creanțe fiscale se prescrie în termen de 10 ani în cazul în care acestea rezultă din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

(4) Termenul prevăzut la alin. (3) curge de la data săvârșirii faptei ce constituie infracțiune sancționată ca atare printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

Art. 281 alin. 2 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală:

„2) Deciziile emise în soluționarea contestațiilor împreună cu actele administrative fiscale la care se referă pot fi atacate de către contestator sau de către persoanele introduse în procedura de soluționare a contestației, la instanța judecătorească de contencios administrativ competentă, în condițiile legii”.

Art. 1. alin. 1 și 2 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal:

„(1) Prezentul cod stabilește: cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii prevăzute la art. 2 alin. (2), care sunt venituri ale bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, bugetului asigurărilor pentru șomaj și fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale; contribuabilii care au obligația să plătească aceste impozite, taxe și contribuții sociale; modul de calcul și de plată a acestora; procedura de modificare a acestor impozite, taxe și contribuții sociale. De asemenea, autorizează Ministerul Finanțelor Publice să elaboreze norme metodologice, instrucțiuni și ordine în aplicarea prezentului cod și a legilor de ratificare a convențiilor de evitare a dublei impuneri în aplicare.

(2) Cadrul legal de administrare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale obligatorii reglementate de prezentul cod este stabilit prin Codul de procedură fiscală”.

Art. 1349 alin. 1 din Codul civil:

“(1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.”

Art. 1357 din Codul civil:

“Condițiile răspunderii.

(1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

(2) Autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai ușoară culpă.”

Art. 1358 din Codul civil:

“Criterii particulare de apreciere a vinovăției.

Pentru aprecierea vinovăției se va ține seama de împrejurările în care s-a produs prejudiciul, străine de persoana autorului faptei, precum și, dacă este cazul, de faptul că prejudiciul a fost cauzat de un profesionist în exploatarea unei întreprinderi.”

Art. 1359 din Codul civil:

“Repararea prejudiciului constând în vătămarea unui interes.

Autorul faptei ilicite este obligat să repare prejudiciul cauzat și când acesta este urmare a atingerii aduse unui interes al altuia, dacă interesul este legitim, serios și, prin felul în care se manifestă, creează aparența unui drept subiectiv.”

Art. 94 pct. 1 lit. k privind Codul de procedură civilă:

“Judecătoriile judecă:

1. în primă instanță, următoarele cereri al căror obiect este evaluabil sau, după caz, neevaluabil în bani:

k) orice alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști;”

Art.95 pct.1, 4 privind Codul de procedură civilă:

“Tribunalele judecă:

4. orice alte cereri date prin lege în competența lor.”

Art.36 alin.3 din Legea nr.304/2004:

“(3) În cadrul tribunalelor funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, indiferent de obiectul lor sau de calitatea părților, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, complete specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

Problema de drept, care a creat divergență de practică judiciară vizează stabilirea instanței competente material, care trebuie să soluționeze în primă fază procesuală acțiunile formulate de ANAF prin care se solicită obligarea unei persoane fizice (administrator al societății comerciale) să plătească contribuțiile de asigurări sociale și impozitele reținute pe salariul angajaților persoanei juridice, acțiune întemeiată pe normele răspunderii civile delictuale pentru neîndeplinirea culpabilă a obligațiilor, după lăsarea nesoluționată a acțiunii civile în procesul penal, în condițiile art.27 alin.2 Cod procedură penală.

În fapt, litigiile au ca obiect de soluționare acțiunile formulate de Statul Român prin ANAF - prin care se solicită obligarea pârâților la plata sumelor reprezentând prejudiciile cauzate bugetului general consolidat al statului în calitate de administratori ai unor societăți comerciale, precum și plata accesoriilor conform art. 119 și 120 din OG nr. 92/2003(cu vizare la data săvârșirii faptelor) .

Acțiunile formulate de organele fiscale sunt întemeiate în drept pe prevederile art. 25. art. 27, art. 28, art. 397 alin. 5 raportat la art. 16 alin. 1 lit. b Cod procedură penală, art. 1349, art. 1357-1371 și următoarele Cod Civil, invocându-se îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale.

În motivarea acțiunilor se arată în esență că pârâții, în calitate de administratori ai unor societăți comerciale, au reținut la sursă și nu au virat la bugetul de stat contribuții cu reținere la sursă, la care se adaugă accesorii conform Codului de procedură fiscală.

De menționat este că anterior pârâții au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de reținere și nevărsare cu intenție, în cel mult 30 de zile, de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă, faptă prevăzută de art. 6 din Legea nr. 241/2005. în cadrul dosarelor penale Statul Român prin ANAF s-a constituit și parte civilă. Având în vedere admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.6 din Legea nr.241/2005, instanțele penale au dispus achitarea

inculpațiilor și în temeiul art.25 alin. 5 Cod procedură penală au lăsat nesoluționate acțiunile civile.

În cadrul Curții de Apel Alba Iulia problema de drept care a generat practică divergentă s-a ivit în cadrul soluționării cauzelor privind conflictele negative de competență dintre secțiile civile ale Tribunalului Sibiu și Hunedoara și secțiile de contencios administrativ și fiscal ale aceluiași instanțe.

Exemplificativ, prin sentințele nr.141/08.06.2016, 133/02.06.2016 și 147/08.06.2016 judecătorii Secției de Contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Alba Iulia au stabilit competența de soluționare a acestui tip de acțiune în favoarea Secției I civilă a Tribunalului Sibiu.

În schimb, judecătorii Secției I Civilă a Curții de Apel Alba Iulia prin sentința civilă nr.1/26.01.2017, nr.6/03.02.2017, nr.29/11.04.2017, nr. 32/12.04.2017, nr. 33/13.04.2017, nr.40/28.04.2017, nr.41/02.05.2017, nr.55/19.06.2017, au stabilit competența de soluționare a cauzelor în fond sau apel, în favoarea secțiilor de contencios administrativ și fiscal ale tribunalelor, respectând concluzia dezbaterilor din cadrul întâlnirii trimestriale din martie 2017.

Din verificările efectuate la nivelul celorlalte curți de apel, se remarcă existența practicii neunitare la nivelul Curții de Apel Oradea, opinii divergente între judecătorii Secțiilor a III-a Civilă și a IV-a Civilă a Curții de Apel București, precum și între judecătorii secțiilor civile și de contencios administrativ și fiscal ale Tribunalului Suceava. Totodată și judecătorii Tribunalului Vrancea au opinat că astfel de litigii sunt de competența secțiilor de contencios administrativ și fiscal.

Este totodată de remarcat că în cadrul întâlnirii din 11-12 mai de la București ai reprezentanților CSM cu președinții secțiilor civile ale ÎCCJ și curților de apel, cu majoritate, participanții la întâlnire au agreat soluția propusă în punctul de vedere al INM, în sensul că, în acest caz, competența materială aparține instanței civile, chiar dacă judecarea cererii presupune verificarea caracterului ilicit al faptei în raport de dispozițiile legislației fiscale.

Se poate așadar constata existența unei practici neunitare la nivelul Tribunalului și Curților de Apel, ceea ce justifică aplicarea art.514 și 515 Cod procedură civilă, identificându-se două orientări jurisprudențiale.

Orientări jurisprudențiale:

1.Într-o primă orientare, minoritară, pornind de la Decizia nr. 17/05.10.2015, pronunțată de ÎCCJ în soluționarea unui recurs în interesul legii, potrivit căreia „în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța soluționând acțiunea civilă dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestei infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate,

în condițiile Codului de procedură fiscală”, s-a apreciat că sumele pe care ANAF le pretinde nu reprezintă altceva decât o creanță fiscală pentru care legea prevede o cale specială de recuperare, organul fiscal neavând posibilitatea de a alege o altă cale. Prin urmare, fiind vorba de un litigiu referitor la valorificarea unei creanțe fiscale principale și a accesoriilor, astfel cum acesta este definită de Codul de procedură fiscală, competența revine instanței de contencios administrativ.

În sprijinul acestei orientări jurisprudențiale, sunt anexate următoarele hotărâri judecătorești :

- Decizia civilă nr. 1378/09.06.2016 pronunțată de Tribunalul Constanța, Secția de contencios administrative și fiscal
- Sentința civilă nr.35/2016 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.59/2015 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.57/2015 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.40/28.04.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.33/13.04.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.32/12.04.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.29/11.04.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.6/03.02.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă
- Sentința civilă nr.1/26.01.2017 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă

2.Într-o altă orientare , majoritară, s-a apreciat din perspectiva art.1, art.2 și art.8 din Legea nr. 554/2004 că, în cauzele de acest tip, litigiul nu s-a născut din emiterea sau încheierea unui act administrativ, în sensul Legii nr. 554/2004, sau din nesoluționarea în termenul legal ori din refuzul nejustificat de a soluționa o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim, chiar dacă una dintre părți este o autoritate publică.

Singurul text care face referire la o ipoteză în care instanței de contencios administrativ îi revine competența soluționării, pe cale principală, a unei cereri care are alt obiect decât cel menționat la art. 1 din lege, este art. 19 alin 1 din Legea nr. 554/2004.

Prin urmare, cum competența materială a instanței de contencios administrativ, este în raport cu cea a instanțelor civile, una specială, nu-i poate fi deferită judecarea

altor cereri decât cele menționate în Legea nr. 554/2004, ori, după caz într-o lege specială.

Chiar dacă instanța civilă de drept comun pentru a stabili condiția faptei ilicite, este chemată să facă un examen al normelor de drept fiscal, acest lucru nu schimbă datele problemei și soluția pe care o impune corelația normă generală - normă specială în stabilirea competenței instanței.

În sensul cele de-a doua orientări jurisprudențiale sunt anexate următoarele hotărâri judecătorești:

- Sentința civilă nr.37/CA/2015 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal

- Decizia civilă nr.548/2016 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, Secția I civilă

- Decizia civilă nr.499/AP/2017 a Tribunalului Brașov, Secția I civilă

- Decizia civilă nr.557/AP/2017 a Tribunalului Brașov, Secția I civilă

- Sentința civilă nr.9677/05.10.2016 a Judecătoriei Brașov, rămasă definitivă prin decizia civilă nr.1477/AP/17.10.2017 a Tribunalului Brașov-Secția I civilă

- Decizia civilă nr.1034/08.12.2016 a Tribunalului Botoșani, Secția I civilă

- Decizia civilă nr.1025/A/07.12.2016 a Tribunalului Botoșani, Secția I civilă

- Decizia civilă nr.727/22.09.2016 a Tribunalului Botoșani, Secția I civilă

- Sentința civilă nr. 910/C/07.12.2016 pronunțată de Tribunalul Brașov, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, definitivă prin decizia civilă nr. 1115/AP/20.06.2017 a Curții de Apel Brașov – Secția civilă

- Sentința civilă nr.147/08.06.2016 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal

- Sentința civilă nr.133/02.06.2016 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal

- Sentința civilă nr.141/08.06.2016 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal

Examinarea practicii judecătorești anexate, relevă faptul că instanțele au dat o rezolvare neunitară problemei de drept expuse, în privința competenței materiale procesuale a secțiilor specializate cât și în privința fondului pretențiilor.

Pentru aceste motive, apreciem că sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 514 Cod de procedură civilă și vă solicităm să admiteți prezentul recurs în interesul legii urmând a stabili care dintre instanțele judecătorești au interpretat și aplicat corect dispozițiile legale incidente.

Anexăm:

- Adresa din 14.03.2017 a Președintelui Secției de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Alba Iulia;

- Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor de la instanțele de pe raza Curții de Apel Alba Iulia în materie civilă privind aspecte de practică neunitară -24.03.2017;

- solicitarea formulată de președintele Secției I civile din cadrul Curții de Apel, de sesizare a Înaltei Curții de Casare și Justiției pentru promovarea unui recurs în interesul legii;

- Referatul întocmit de vicepreședintele Curții de Apel Alba Iulia, cu privire la existența unei practici neunitare în cadrul celorlalte Curți de Apel;

- Întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curții de Casație și Justiție și curților de apel, desfășurată în perioada 11-12 mai 2017 la Curtea de Apel București - Punctaj de discuții;

- Punctele de vedere exprimate de către : Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Mureș și Curtea de Apel Brașov;

- Hotărârile judecătorești pronunțate în materie .

Cu deosebită considerație,

Colegiul de Conducere al Curții de Apel Alba Iulia

Președinte Alexandra Iuliana Paștiu

